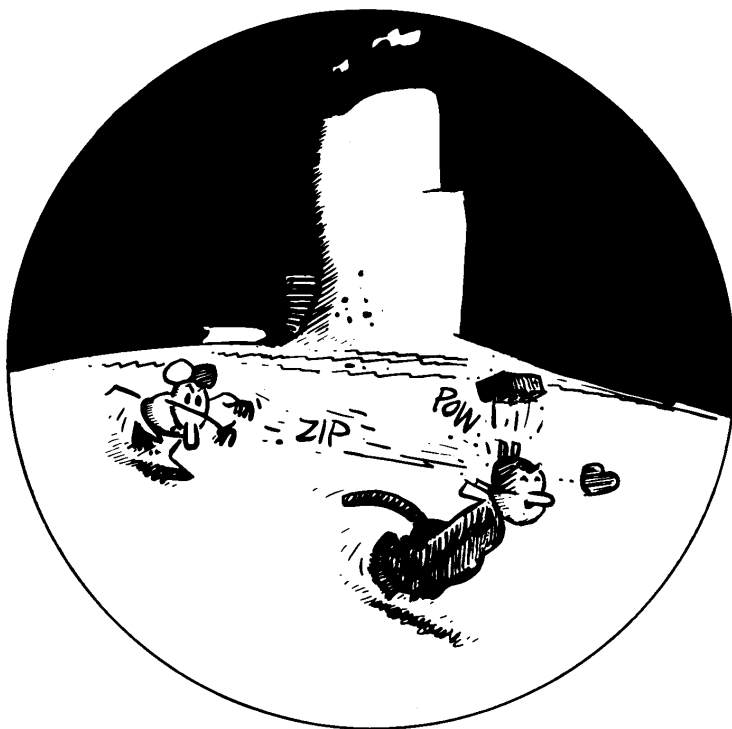

PROGRAM

FORÅR 1996

Center for Semiotisk Forskning

Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

AARHUS UNIVERSITET

Forside : Fra George Herriman: Krazy Kat, 1940.

FORORD

Dette forårs arbejde ved Center for Semiotisk Forskning synes at skulle blive mærkbart syntetiserende - efter et analytisk efterår. Måske burde man således alment forudse synteser om foråret og analyser om efteråret; tankestrømmen kunne da vendes ved nytårstid... Om sommeren ved vi kun alt for godt, hvad der sker efter blot et dusin kurser, kollokvier, konferencer og lignende kollektive adspredelser... Hvorom alting er (det hedder det virkelig):

Forårsplanen omfatter et *introduktionseminar*, som begynder nu, og som bliver overvejende filosofisk og også dokumentarisk anlagt; et *semio-lingvistisk seminar*, som er fortsættende, men denne gang vil fokusere på vor foretrukne hypotese om en samlende sprogteoris mulige indretning; et *psyko-semiotisk seminar*, ligeledes fortsættende og nu med særlig vægt på det centrale spørgsmål om kroppen i subjektet, om vi så må sige, og denne størrelses variationer i pragmatik og patologi. Seminaret i *almen semiotik* vil diskutere forskellige aspekter af tegn-fænomenets to vigtigste skikkelser, billedformen og symbolformen, deres kognitive baggrund og deres strukturelle forgrund. - Forskermøderne (husk tilmelding) og de øvrige arrangementer, især gæsteprofessor-seancerne, vil herudover belyse særlig udfordrende emner i vor egen og den internationale forskning i det felt, vi som program og projekt betegner med udtrykket dynamisk semiotik. Centrets aktiviteter fremgår af dette semesterprogram; de er åbne for alle interesserede, og det kræver ingen formaliteter at deltage. Vær velkommen hver humanist og hver videns-turist...

Lad mig i øvrigt efter sådanne nytårstøner i dette forord spørge os om noget: Er vi egentlig ved at udvikle en *kognitiv semiotik*? Betydningsdannelsen betragtes og undersøges ikke mere (kun) som en samling processer i eller egenskaber ved en såkaldt "diskurs" med hovedkvarter i den sproglige ytring, men (også) som en helhed af mentale processer i og egenskaber ved en såkaldt "bevidsthed" med hovedkvarter i det menneskelige hovede. Kognition er formentlig en mental aktivitet, mens diskurs er en social aktivitet; det sociale er ikke mentalt, og de to betragtningsmåder kan derfor ikke reduceres til én, undtagen ved almindelig spiritisme. Er vi ved at forlade den diskursive semiotik og nå frem til en kognitiv semiotik? Bemærk, at den første af disse betegnelser er fastslået, mens den sidste slet ikke findes - på bibliotekerne (endnu). Jeg tror selv, at den internationale semio-forskning vil komme til at bevæge sig i en sådan retning, og at den danske allerede gør det, kun begrænset af to ting, ressourcernes tilstand og visse berettigede betænkeligheder. Hvad de sidste angår, er det let at se, hvad f. eks. en Nørretranders'sk, militant neuro-æstetik ville betyde som forskningsparadigme; den ville føre til et anti-rationelt inspireret, sensualistisk erkendelsesafkald og dermed en udradering af humaniora som forskningsfelt. En kognitiv

semiotik er imidlertid ikke nødvendigvis en sådan neuro-æstetik. Lad mig her påstå, at en mere perspektivrig model fremstiller betydningdannelsen som dobbeltorganiseret: den udspringer af en basal erfaringskematik (hvis domæner i hvert fald omfatter perception, handling, fantasien og følelsesudveksling), som motiverer dens former; derfor kan betydningens former fremstå indbyrdes-globalt kaotisk og dog være lokalt regulære; men idet visse betydningformer herefter i kompakt udgave indsættes i den hurtigt fungerende og derfor mekaniserede sociale kommunikation, *demotiveres* de, ligesom de af-intentionaliseres og indordnes i strukturelle mønstre - således som Saussures efterfølgere i den diskursive semiotik har beskrevet dem (som velorganiserede og bevidstløse) - , der giver os det indtryk, at betydningen helt igennem er "født" arbitrær og frembragt af tegnudtrykkenes kombinatorikker. Mens skematikken er intentionel, er den ekspressive strukturering, som overtager den førstes frembringelser, når tankeindhold bliver et udtryks indhold, altså "ubevidst" i enhver forstand, men især i denne enkle, at den ikke opleves, når den er virksom (man ved ikke, strukturelt set, hvad man siger, lige netop når man siger det - det har man ikke tid til, og udtrykkets umiddelbarhed og sociale effektivitet bygger på denne uhyggelige finesse, som en endnu mere uhyggelig filosofi har fået for meget ud af). Der er da tale om en systematisk konflikt mellem betydningens *skematisering* og dens *strukturering*, som mellem kognition og diskurs. Den semiotiske undersøgelse må derfor anerkende selve denne *konflikt* som sin genstand. Problemet bliver da, hvordan den ekspressive mekanik dannes, når den ikke selv er basalt kognitiv - hvilket jo da må fastholdes af denne hypotese. Det er næppe uløseligt, og det er et reelt problem: hvad bygger *diskursiviteten* selv på? Sprogligheden som sådan er dens manifestation; sprogteori må altså forstås som teori om en art epi-kognitive processer hos menneskearten - netop dem, traditionen kalder "det symbolske", uden dermed at bidrage synderligt til opklaringen. "Det symbolske" af-bevidstgør en allerede intentionel og bevidst betydning, og gør dette i kommunikationens tjeneste, så at sige. Her ligger et område at opklare for en kognitiv og strukturel semiotik som den dynamiske, og der er plads til allehånde forslag - teoretisk arbejde er ikke systembyggeri, og dets opgave er ikke at fatte alt på én gang, blot at fatte så meget, at nye gode og smukke problemer kan opdages. Dets princip er således den forskydelige perpleksitet...

* * *

KALENDER

Forår 1996

Februar

Onsdag	14.02	11-13	Introduction to Semiotics I	14-16	Almen Semiotik I
Torsdag	15.02	12-14	Semiolingvistik I	15-17	Psykosemiotik I
Onsdag	28.02	11-13	Introduction to Semiotics II	14-16	Almen Semiotik II
Torsdag	29.02	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>		

Marts

Onsdag	13.03	11-13	Introduction to Semiotics III	14-16	Almen Semiotik III
Torsdag	14.03	12-14	Semiolingvistik II	15-17	Psykosemiotik II
Onsdag	27.03	11-13	Introduction to Semiotics IV	14-16	Almen Semiotik IV
Torsdag	28.03	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>		

April

Onsdag	10.04	11-13	Introduction to Semiotics V	14-16	Almen Semiotik V
Torsdag	11.04	12-14	Semiolingvistik III	15-17	Psykosemiotik III
Onsdag	24.04	11-13	Introduction to Semiotics VI	14-16	Almen Semiotik VI
Torsdag	25.04	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>		

Maj

Onsdag	08.05	11-13	Introduction to Semiotics VII	14-16	Almen Semiotik VII
Torsdag	09.05	12-14	Semiolingvistik IV	15-17	Psykosemiotik IV
Onsdag	22.05	11-13	Introduction to Semiotics VIII	14-16	Almen Semiotik VIII
Torsdag	23.05	12-17	<i>Forsker møde, DGF-gruppen</i>		

SEMINARET I ALMEN SEMIOTIK

ved Per Aage Brandt

Onsdage (ulige uger), kl. 14 - 16, lok. 219

- 14.02 *Billede og symbol - to tegntyper eller to sider af samme tegn?*
- 28.02 *Billedanalysens semiotik I: maleri og katastrofer*
- 13.03 *Billedanalysens semiotik II: mere maleri, flere katastrofer*
- 27.03 *Symboler og symbolisering - element, komposition, mening*
- 10.04 *Symbolicitet og subjektivitet - om navne og personreferens*
- 24.04 *Symbolicitet og objektivitet - i logik og repræsentation*
- 08.05 *Poesi: billedsprog eller sprogbillede?*
- 22.05 *Fænomenologi og semiotik: en forskningsaktiv ontologi*

Seminaret vil studere og diskutere de to prominente og muligvis enerådende ekspressive tegntyper indbyrdes forhold, deres dynamiske egenskaber og deres dobbelte baggrund i tingsverdenen (universet) og i sprogverdenen (biblioteket).

Lad denne manchet præsentere en dristig forsmag på overvejelserne. Ikoniske tegn, her kaldet billeder, hviler på lighed, og symbolske tegn hviler på substitution slet og ret - siger traditionen. Hvad mener den mon? Hvis vi henfører lighed til en *analogisk* kogniteren, altså en før-tænkende opfattelse, som forbinder adskilte noget'er i kraft af egenskaber, hvorved de "ligner" hinanden, kan vi komme videre end til de to grundforhold, at 1) når A ligner B, da ligner B også A; 2) noget ligner altid noget andet i en eller anden henseende. Lad os blot betragte tre noget'er, A, B og C. Stil dem op i en trekant. De ligner hinanden, men ikke lige meget. A ligner B meget (og altså omvendt); A og C ligner også hinanden, men lidt mindre; endelig ligner B og C hinanden lidt. Lighederne L gælder egenskaber, som vores bevidsthed umiddelbart holder styr på og er formentlig at analysere som en række træk, hvorved de sammenlignes; $L1(A-B) > L2(A-C) > L3(B-C)$ medfører, at både B og C vil opleves som orienteret mod A, som de begge ligner: det er A, der er deres prototype, og vi vil sige: "B er en A", "C er en A", men ikke omvendt. B og C udpeger så at sige deres *primus inter pares*. Vi ser en slags A i B og C. A er blevet B's og C's type. Lighedslogikken udpeger altså selv, automatisk, en prototype, således at B og C nu er A's billeder (jf. "han er sin fars udtrykte billede"). Til gengæld vil B og C blive betegnet ved A's betegnelse, f. eks. A. Bogstavet A ligner A selv langt mindre, end A, B og C ligner hinanden, selv om det sagtens kan ligne A i øvrigt; netop derved - ved sin lighedsafstand fra lighedsfamilien ABC - kvalificerer det sig som A's og dermed også B's og C's symbol. Lighedens naturlige logik tillader os altså at sige noget om, hvad et billede og et symbol er.

SEMINARET I SEMIOLINGVISTIK

ved Lene Fogsgaard og Per Aage Brandt

Torsdage 15.02 · 14.03 · 11.04 · 09.05, kl. 12 - 14, lok. 219

- 15.02 *Sprogteori - fra pragmatik til stemmatik (er der langt)*
- 14.03 *Sprogteori - ytring, sætning og udsigelse*
- 11.04 *Sprogteori - kasusstruktur og agentivitet*
- 09.05 *Sprogteori - grammatik og stemmatik*

Seminaret vil gennemarbejde eller i det mindste bearbejde spørgsmålet om lingvistikens genstand - betydningens sproglige form - med udgangspunkt i gåden om "komponenternes" (fonetik, syntaks, semantik osv.) teoretiske status, plads og relevans overhovedet. Er sprogenkendelse og -frembringelse en art samlebandsarbejde i hjernen? I artiklen *Pour une phrastique intégrale* har Brandt opridset en helt anden mulighed, som fortolker den analytiske *stratifikation* - pragmatisk ytring//naturlogisk proposition// dynamisk kasscenarie//sætningstræ//sætningsstreng - som en trinvis *specifikation* af en stabil makrodynamik med indfoldede mikrodynamikker, hvis kontrolinstanser svarer til konstituenten i det givne stratum's kompositionstype. Dette lyder måske, sikkert, endnu værre en gåden selv, men vi tror det ikke: det hele bliver faktisk ganske forståeligt, og problemerne bliver smukkere.

SEMINARET I PSYKOSEMIOTIK

ved Bent Rosenbaum og Per Aage Brandt

Torsdage 15.02 · 14.03 · 11.04 · 09.05, kl. 15 - 17, lok. 219

To be really medioeval, one should have no body.

To be really modern, one should have no soul.

To be really Greek, one should have no clothes.

Oscar Wilde

15.02 *Om kroppen som subjektets substans (i det imaginære)*

14.03 *Om kroppen som subjektets form (i etikken)*

11.04 *Om kroppen som udsiger (jeg, du, deiksis)*

09.05 *Om kroppen som sådan (kognition, sprog, køn og hjerne)*

Seminaret vil undersøge kropsreferencen dels i psykoanalyse og anden psykosemiotik, dels i levende menneskers henvisning til sig "selv". Et såkaldt *subjekt* er et teoretisk mysterium, der ofte forklæder sig som en evidens - således i mange humanistiske diskurser - , og samtidig er størrelsen jo betegnelsen for noget uomgængeligt ved den menneskelige verden som fænomenologisk horisont, nemlig den genstand, der er udstyret med *intentionalitet*, eller som ligner en sådan intentionalitetsbærende genstand (f. eks. en institution). Ordet krop dækker i øvrigt en række forskellige begreber, som atter fungerer metaforisk i forskellige sammenhænge (selv vin har "krop"). Nogle af disse kan muligvis belyse vore kropsbegrebers *betydningskematik*. Denne skematik er værd at undersøge, endda uhyre vigtig at opnå en forståelse af, fordi den kan vise vej til selve målet for enhver psyko-semiotisk forskning, nemlig selve subjektets og subjektivitetens skematik. At der er tale om en sammensat skematik, ikke om ét enkelt dynamisk skema, er blevet klart allerede gennem den kognitive analyses samlinger af metaforer "om" subjektet, selvet, jeget, osv. Men denne antagelig komplekse skematiske organisering af vor "auto-kognition" eller vor "proprio-ception" synes således ikke utilgængelig for en dynamisk semiotisk undersøgelse. Vi må blot ikke på forhånd gå ud fra, at vi allerede kender den, alene fordi vi *er* den, idet vi er mennesker, subjekter udstyret med dette noget, vi kalder krop.

INTRODUCTION TO SEMIOTICS

Organized by Anne Marie Dinesen

Wednesdays 14.02 · 28.02 · 13.03 · 27.03 · 10.04 · 24.04 · 08.05 · 22.05
11 - 13, room 219

- 14.02 *C. S. Peirce: "The Real World", Phenomenological Representation and the Theory of Signs.*
- 28.02 *C. S. Peirce: Sign Relation and Semiotic Interpretation.*
- 13.03 *C. S. Peirce: Semiotics and Logic - Interpretation and Reasoning.*
- 27.03 *Ferdinand de Saussure: Linguistics and Semiology*
- 10.04 *Derrida, Saussure and Peirce: Deconstructive Interpretation and Semiotic Interpretation*
- 24.04 *Louis Hjelmslev: Glossematics and Structural Semantics*
- 08.05 *A.-J. Greimas: Narratology and Structural Semantics*
- 22.05 *Dynamic Semiotics: Mathematics and Interpretation*

This seminar - which will be given in English - will introduce to some basic thinkers and basic topics within a semiotic tradition and horizon.

The study of signs involves a philosophical dimension which implies a discussion concerning the meaning of the word "the world". What do we mean when we talk about "the world"? This question is crucial for the study of signs and the interpretation of their references to form, truth and meaning.

The seminar is open to all interested students and it does not require any specialization or level, only interest in the above mentioned matters.

FORSKERMØDER

ved forskningsgruppen i Dynamisk Semiotik (Danmarks Grundforskningsfond): *P. Aa. Brandt, P. Bundgård, A. M. Dinesen, L. Fogsgaard, Mads Storgaard Jensen, Morten Lind, S. Nordahl Lund, A. Thing Mortensen, L. Schack Rasmussen, Bent Rosenbaum, Chris Sinha, S. Østergaard m. fl.*

Torsdage 28.09 · 26.10 · 23.11 · 21.12, kl. 12 - 17, lok. 219

Forsker møderne gennemarbejder den dynamiske semiotiks teoretiske grundlag ud fra problemstillinger i semiotisk filosofi, semiotisk katastrofeteori, semio-lingvistik, psyko-semiotik, kognitiv psykologi, tekno-semiotik og æstetik.

Her vil Ph.D.-studerende efter nærmere aftale kunne præsentere og få diskuteret oplæg om emner med tilknytning til forskergruppens.

ETIK III : ENDAGSKOLLOKVIUM OM ETIK OG RET I BETYDNINGSANALYSENS PERSPEKTIV

Org.: Mads Storgaard Jensen og Per Aage Brandt

---

15. marts, kl. 10 - 15, Hornungstuen, Studenternes Hus

Begreberne rettighed, ret og retfærdighed knytter sig til det etisk-juridiske domæne af menneskenes handlingsliv. Med *rettigheder* er subjektet beskyttet mod overgreb og har samtidig *ret* til et vist råderum i livsverdenen. Begrænses dette råderum, lider subjektet uret, og en instans må da træde til for at sikre *retfærdighedens* genoprettelse. En sådan formel beskrivelse tager dog ikke højde for begrebernes substantielle udformning.

Hvoraf opstår disse rettigheder? Hvad giver de ret til? Og hvilken instans har autoritet til at genoprette retfærdigheden, og hvordan? Denne problemstilling vedrører fundamentalt set forholdet mellem den etiske lov og den juridiske lov.

GÆSTEFORELÆSERE, FORÅR '96

Center for Semiotisk Forskning

JACQUES FONTANILLE

Jacques Fontanille, Université de Limoges, gæster Center for Semiotisk Forskning den 14 - 27. april 1996.

Han holder her 4 forelæsninger/seminarer under titlen "*Éléments de Sémiotique Tensive*" på flg. datoer:

17.04 kl. 13-16

18.04 kl. 13-16

23.04 kl. 13-16

25.04 kl. 9-12

Alle forelæsninger holdes på Center for Semiotisk Forskning.

EVE SWEETSER

Eve Sweetser, University of California, Berkeley, gæster Center for Semiotisk Forskning i maj og/eller juni måned. Nærmere datoer og forelæsnings titler vil blive oplyst senere.

PUBLIKATIONER

Tidsskriftet

ALMEN SEMIOTIK

Ældre numre af *Almen Semiotik* kan rekvireres hos forlaget:

1/90	<i>Tema: C.S. Peirce</i>	udsolgt
2/90	<i>Tema: Kognition</i>	88,-
3/91	<i>Tema: Narrativitet</i>	88,-
4/91	<i>Tema: Lingvistik & Æstetik</i>	88,-
5/92	<i>Tema: Computersemiotik & Psykosemiotik</i>	88,-
6/93	<i>Tema: Det simple og det komplekse</i>	88,-
7-8/94	<i>Tema: Tid</i>	168,-
9-10/95	<i>Tema: Filosofi og semiotik</i>	168,-

ALMEN SEMIOTIK bestilles hos: Aarhus Universitetsforlag.

BØGER

Per Aage Brandt

LA CHARPENTE MODALE DU SENS

Analyse af modaliteterne - et forsøg på en nytænkning af

Greimas' teori ud fra et begreb om de modale fænomeners dynamik.

Aarhus Universitetsforlag, 1992. 370 sider. Kr. 348,-

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Per Aage Brandt

DYNAMIQUES DU SENS

Aarhus Universitetsforlag, 1994. 280 sider. Kr. 198,-

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Per Aage Brandt

MERE BYRDE TIL KULTUREN

Femten stykker om fornuftens grænser

Essays.

Rævens Sorte Bibliotek, Politisk Revy. 160 sider. Kr. 152,-

Bestilles hos boghandleren.

Per Aage Brandt

MORPHOLOGIES OF MEANING

Aarhus Universitetsforlag, 1995.

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Hans-Erik Larsen

THE AESTHETICS OF THE ELEMENTS

Aarhus Universitetsforlag, udkommer foråret 1996.

Bestilles hos Aarhus Universitetsforlag.

Anne Marie Dinesen

C. S. PEIRCE. FÆNOMENOLOGI, SEMIOTIK OG LOGIK

Nordisk Sommeruniversitet, 1994. 150 sider. Kr. 60,-

Bestilles hos boghandleren eller Nordisk Sommeruniversitet.

Anne Marie Dinesen

GRUNDBOG I SEMIOTIK

Semiotikkens grundlæggende begreber. Introduktion til Saussure, Hjelmslev, Greimas, Derrida og Peirce.

Akademisk Forlag, 1994. 123 sider. Kr. 148,-

Bestilles hos boghandleren.

Anne Marie Dinesen og Frederik Stjernfelt

SEMIOTIK OG PRAGMATISME

Samleren/Gyldendal, 1994. 150 sider. Kr. 195,-

Bestilles hos boghandleren.

Harly Sonne & Bent Rosenbaum

DET ER ET BÅND DER TALER

Gyldendal, 1994. 185 sider. Kr. 168,-

Bestilles hos boghandleren.

Lene Fogsgaard

SER/ESTAR OG UDSIGELSEN

En analyse af modalisering ved kopulaverber
som bidrag til en diskursiv syntaks.

Basilisk, 1989. Kr. 100,-

Bestilles hos Forlaget Basilisk.

Harly Sonne, Bent Rosenbaum & Anne Marie Dinesen (red.)

PIANO

Hommage à Per Aage Brandt

Festskrift i anledning af Per Aage Brandts 50-års dag. En samling af 35 originale teoretiske, poetiske og billedkunstneriske bidrag af bl.a. Ivan Alemida, Jean-François Bordron, Poul Borum, Inge Ellegaard, Per Højholt, Carsten Juhl, Simo Køppe, Kasper Nefer Olsen, Jean Petitot, Lars-Henrik Schmidt, Frederik Stjernfelt og Svend Østergaard.

Aarhus Universitetsforlag, 1994. 375 sider, illustreret. Kr. 248,-

Bestilles hos Center for Semiotisk Forskning.

Center for Semiotisk Forskning

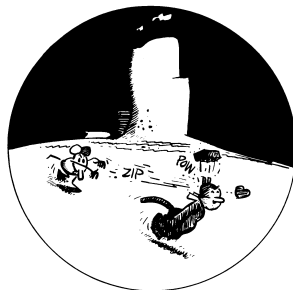
Center for Semiotic Research · Centre de Recherches Sémiotiques

ADDRESS

Center for Semiotic Research
UNIVERSITY OF AARHUS
Finlandsgade 28
DK-8200 Aarhus N

TELECOMMUNICATIONS

Tel. +45 89 42 44 66
Tel. +45 89 42 44 99
Fax +45 86 10 82 28
e-mail semaleph@cfk.hum.aau.dk

Forskningsprogrammet i Almen og Dynamisk Semiotik er etableret ved en forskningskontrakt mellem Danmarks Grundforskningsfond, Aarhus Universitet og Center for Semiotisk Forskning ved Aarhus Universitet.